

აგრეთვე დაბალი სკოლების რიცხვს განსაკუთრებით პროფესიონალურის ხასიათით, რადგან ეს უსაქიროებს მოთხოვნილებას შეადგენს ხალხის ეკონომიურის ცხოვრების გაუმჯობესებასათვის. საშუალო სასწავლებლები იქნებიან რიცხვით ცხრა; ერთი საჯარო და ერთი საქალაქო გიმნაზია ტფილისში, პარალელური კლასების მაგიერ; ერთი რეალური სასწავლებელი მეურნეობის განყოფილებით ქუთაისში პროფინაზის მაგიერად; აგრეთვე რეალური სასწავლებლები საცხენისში, ალექსანდროპოლში და ზორში; ორი პროფინაზია: თელავში და ღარუბანში და ერთი საქალაქო სკოლა ტფილისში მუსულმანთათვის; რადგან დაბალი სასწავლებელი სამსენი არიან მუდამ შემცირებით, ამისთვის მათი რიცხვი უფრო ბევრია, სანამ საშუალო სასწავლებლისა, სულ 30; ნაჩვენებია წერილში გარკვევით რომელ ქალაქში უნდა გაიხსნას: ორ კლასიანი საჯარო სასწავლებელი იქნება (12), სამ კლასიანი საქალაქო (15), სამ კლასიანი საჯარო (3). აგრეთვე საჭიროა გაიხსნას ბლომად სოფლებში ნორმალური სასწავლებლები; სასწავლებლები სემინარიები ჯერჯერობით იქნება მხოლოდ ოთხს ალავს: აბხაზეთში, ბურიაში, შემანიაში და ღლისტანში.

ზანსაკუთრებული ყურადღება იქნება მიქცეული პროფესიონალურ სკოლებზე, რადგან ეგვი, მთავარ-მმართველის აზრით, შეადგენენ დამატებას დაბალი ხარისხის სკოლები-სას და უნდა აკმაყოფილებდნენ აღიონობრივს ფიზიკურს და ხალხოსურ მოთხოვნილებათა. ამ ნაირი სკოლები გარდქვევან იარაღად ხალხის ეკონომიურის და ზნეობითი ცხოვრების ამაღლებისა. წერილში დაწვრი-

რობდეს ორი წლის განმავლობაში მაინც ამორჩევების წინედ. ახლა მითხარით, თქვენი კვირე, რა ფართალს, რა სასმელებს გაჭრობდნენ 1879 წელში და ან ეხლა ის პირები, რომელნიც ზევით დაგისახელებთ? ამათ რომ არაფერ-გარე უძრავი მამული არ ჰქონდათ და მგონი არც ეხლა აქვთ (ერთის გარდა), ამაში მე შემიძლია გიმოწმობ! მაგრამ, როგორც მოგახსენებთ, ამათის და ამათი რჯულის კაცების ამორჩევას სულ სხვა მიზანი ჰქონდა. როგორც ყოველი ნორჩი ახალგაზდა, ისე მაშინ მთელი ქუთაისის საზოგადოება, იმ ამორჩევების დროს, იმედებით ცხოვრებდა, იმედებით სავსე ჰყურს სუნთქავდა. მაგრამ აფსუს! რა იმედები გაქარწყლდა...

რა გამოვიდა, როგორ გაუმართლდა ქალაქის საზოგადოებას ეს იმედები? მართლაც, რომ საინტერესოა ამის გაგება და მიტრამაც მინდა შენი სურვილი დაეკმაყოფილო, ჩემო მკითხველო, ორიოდ მაგალითით, ამ „ახალგაზდა“ განათლებული ხმოსნების მოქმედებებამ ჩვენი ქალაქის და იმის წარმატებისათვის სასარგებლოდ. ამ მაგალითების დასამტკიცებლად

ლებით არის ნაჩვენები ყველა ის ალაგები, სადაც იქნებიან გახსნილი ეს სკოლები. მასწავლებლებად იქნებიან კურს-მესრულებული ადგილობრივ სემინარიებში, სადაც დაარსდება სახელოსნო და სამეურნეო კლასები. პროფესიონალურის სკოლების რიცხვი იქნება 53 ვაჭებისთვის და 15 ქალაქებისთვის, ხარჯი ახლების გახსნისთვის და ძველების გადასაკეთებლად იქნება 495,019 მან. ყოველ წლივ და 35,000 მ. ერთხანობით.

„იურიდიულ მიმობილას“ გაუგონია, ხმები, რომ უფროს თავს მჯდომარედ სასამართლო პალატისა ინიშნება. პეშუროვი ავალის მაგიერად, რომელიც სტრავებს ამ ადგილს.

ნ. ბაბუნას ბენეფიკსა მხარულად ჩაიარა. ბ. შავარდის პიესა, რომელზედაც ეცდებით მოკლეს ხანში მოვილაპარაკოთ, თუმცა დიდი ხნის ნახული და გავანლია, მცირე აზროვნის და, თუ ესე შეიძლება ითქვას, დადგილ თემანედ ცავებული, მაგრამ შიგადა-შიგ შეგხვდებით ბევრი ოხუნი გამოთქმები, განსაკუთრებით პირველ ორს მოქმედებაში, ქარაქტერული სიტყვები, თუმცა ხანდისხანაქაც გადაჭარბება ეტყობა, და თქვენს სიცილს საზღვარი არა აქვს. მობენეფის დასაჩუქრეს რამდენიმე საჩუქრებით.

„დროების“ კორექსონდენციები
ს. მადლაკი, (ქუთ. მ.ზ.) 28 ნაქმეფს. ხომ იცნობთ ამ სოფელს? ეს ის არის, რომელშიაც ამ დღეებში შესანიშნავი ავაზაკები მიიმწყედის, ერთი მოკლეს

იმისთანა საბუთები ჩამივარდა ხელში, რომ ვერსად ვერ წაუვა ვერც ერთი იმთვანი, რომელთაც ამის ქვემოდ ბრალდებულად და საზოგადო საქმეების მოლაპატედ, სწორედ მოლაპატედ მოვიხსენიებ.

მოგახსენებთ, რომ ქალაქის სხვადასხვა საქმეების გასარჩევად რჩევას აქვს თითქმის ყოველ კვირაში ერთს დღეს სხდომა. ისე არ ვადილის სხდომა, რომ ზედ არ დავესწრო; ხმოსანი არ ვახლავარ, არ ვაგხვდი ამორჩევით ბედნიერს; მაგრამ, როგორც ერთს მოქალაქეთ განს, დიდი ინტერესი მაქვს ქალაქის საქმეების ასე თუ ისე მიმდინარეობაში. ღიად, ხშირად ვახლავარ ხოლმე რჩევის სხდომაზე, და ხშირად ზოგიერთს სხდომაზე მითვლიერებია „ახალგაზდა“ განათლებული ხმოსნები და ვერ მინახავს. ქველამ კი ვიცით, თუ სად ბრძანდებიან ისინი ამ დროს—ზოგი „კლუბშია“, როგორც ზევით მოვახსენებთ და „მწვანე მინდორზე“ ბანქოს „აქაზაკებს“ (ერთს გვარს ბანქოს თამაშს თურმე „აქაზაკ“ ეძახიან—რუსულად „ვინტს“), ზოგი ნათვლაში, ზოგი ქორწილში და ზოგი სახლში განცხრომას მიეცემა თავის

და მეორეც დასჭრეს და დაჭირეს. ამათ კი მოუღეს ბოლო, მაგრამ ჩვენ, მალაქელებს რა? ჩვენ-ჩვენი საკუთარი ავაზაკები გყავს და მართლმართი დაქერა მოვცემს შეღავათს. მაგრამ იმათ ხმასაც არაინა სცემს! მათ მათვანი უკვე გავარდა თულად, რადგან ერთობ ნათლად უჩანს უკვე მოკლულ და დაქერილ ავაზაკებთან ერთი უღლის წევა. მაგრამ გავარდნილ ავაზაკებზე ლაპარაკს თავს ვაძებებ. რასაკვირველია, საშიშარი არიან ისინი, მაგრამ თითონაც დიდ შიშში და წვალებში არიან: უღროვოდ ფოთლის შრიალი, მოულოდნელად ფრინველის ფრთხალიც კი ათას უსიამოვნო ფიქრებს უღვიძებს მათ.

მე ვიტყვი ორიოდ სიტყვას იმ ავაზაკებზე, რომელთაც იფარავს საგულ-დაგულად აშენებული სახლი, მაგრად შემოზღუდული ეზო, დაცული ქოთაქებით; რომელთაც იფარავს თვით ის ხალხი, რომელსაც ისინი ცარცვადენენ, და თვით ის კანონები, რომელთაც ისინი ძირს უთხრიან.

ამისთანა ავაზაკები ყოველგან ხომ ბევრი არიან, მაგრამ ჩვენში განსაკუთრებით ისხამენ ფრთებს. მგზობლის გაჭირვებით უსინდისოდ სარგებლობა, სადგილ-მამული ბანკში ადგილების დაგირაება და იქიდან გამოტანილის ფულის, თუმცა თვეში ათ შაურად გასხსება, სოფლის მოხლეჩების მათრახად ხელში დაქერა და ამ მათრახით სოფლელების ცემა, უმეცარ გლეხების მათს დამლუბველ ხელ-წერილებში ჩათრევა და მერმე მათი სულიდან ხორცადის გაცლა, უმართლო საჩივრების ატეხვა და მოსყიდული მოწმეებით სამართლიანობის პატივობა დასხვა-დასხვა—რომელი ერთის მაგალითი მოვიყვანო? რომელი ერთი გმირი, დაესაზო?

ცოლ-შვილში... ამათის წყალობით სხდომა და ქალაქის საქმეების გარჩევა ხანდისხან იმისთანა ხმოსნებს უფარდებათ ხელში, რომელთაც, მართლაც რომ გარდა „ბაზრის“ საქმეებისა არა იციან-რა. მსენი, ამისთანა ხმოსნები არიან ხანდისხან იმისთანა საქმეების გარდამწყვეტნი, რომლებზედაც ქალაქის ბედ-იღბალია დამოკიდებული. მალე შექნება შემთხვევა, რომ ციფირებით დაგმტკიცოთ, თუ რომელი ახალგაზდა ხმოსანთვანი, წარსულ ორი წლის განმავლობაში, რამდენჯერ ბრძანდებოდა სხდომაზე. მაგრამ მაგიერათ შებრძნით ჩვენი რჩევას სხდომაში იმ დროს, როდესაც იქ ბამგეობის წევრების და მოსამსახურეების ჯამაგირებზე არის ლაპარაკი! არც ერთი ახალ-გაზდა ხმოსანი ამისთანა სხდომას არ დააკლდება. ეს ერთის მხრით ეგების კარგია, რომ თავიანთ ამორჩეულ კაცებს, რომელთაც ჰხედდენ, რომ მართლაც შრომა ბევრი აქვთ და შრომის ჯილდო კი მცირედი, არ ახაგვრინებენ მეორე გვარს ხმოსნების დასს, ეგრედ წოდებულ „ბაზრის“ კაცებს. მაგრამ განა ქალაქის საქმე-

მართზე რომ ვილხაქვს, მერსე ხომ სამუდამოდ მომემდურა, რატომ მეც არ მომხსენიო, და თუ ყველაზე ვთქვი, სად დავტოვო? მაგრამ მე ესწერ ერთს წიგნს, სახელად „იოსებ წურბელაძე ახუ სურათები სოფლის ცხოვრებიდან“, რომელიც შეიცავს სამი ათასს ფურცელს. მითო ფურცელი იქნება „დროების“ ფურცლის ოდენი. მუ დაეკამაყოფილე ჩემი გმირების თავ-მოყვარობა, იმ წიგნში დაეკამაყოფილებ. ახლა კი მათთვის არ მცალიან.

ჩვენში ავაზაკების გამრავლებას მე იმას ვაბრალებ, რომ, ერთი ტყეში გასხლობთ, ასე რომ, თუ ახლო მახლობლად გავარდა ვინმე ავაზაკად, მაშინვე ჩვენს სოფელს მოაშვერს, რადგან ამისთანა თავმსაფარს ძნელად სადმე იპოვნის ამ არე-მარხვად. მეორეც, ჩვენი სოფლის უმეტესობა მთელი წლის განმავლობაში სამჯერ თუ შევა ეკლესიაში, დიდი ბარაქალა იქნება და მაშინაც არ იწუხებენ თავს ქადაგებით აქაური ხელ-ჯოხიანები.

არ ვიცი ეკლესია ვაქცევიო სოფელს (მე ვამბობ მაკხოვრის ეკლესიაზე) და არ ვიცი სოფელი ემალება მას. პირველი მუთაისისკენ იწევა, სოფელი კი ხონისკენ მირბის. მუ ამ მიმართულებით განაგრძეს სირბილი, უსათუოდ ამერიკაში შეხვდებიან ერთმანერთს და ამით ბრმათათვისაც კი თვალ-საჩინოდ დამტკიცდება, რომ დედა-მიწა ბურთივით მრგვალია.

ხუმრობა გაშვებით იყოს და, ეს ეკლესია, გარდა იმისა რომ საშუალო ადგილს არ არის, თვითონაც პატარა არის და არ ვარგა და ახლის აშენებას თხოულობს. მაგრამ ვინ უნდა ააშენოს. მუ ააშენებენ გლეხები, თავადები უარს არ ეტყვიან,

ბი მართა ამაში მდგომარეობს, რომ ვის რამდენი შრომის ფასი მიეცეს!

მსთქვით, თუ გნებავსთ, რომ სხდომაზე უსიარულობისათვის მაინც-ღამაინც არ ეთქმისთ საყვედური, თუმცა კიდევ გეტყვიოთ, რომ ამ რჩევის სხდომებზე სწყდება ხოლმე ყოველ გვარ ქალაქის საქმეები, და იმისთანა საქმეებიც, რომ იმათი ხანდისხან ყოველ მხრით აწონ-დაწონვა, გაჩრქვა და საჩქაროდ გარდაწყვეტა აუცილებელ საჭიროებას შეადგენს ქალაქისთვის.—მაშასადამე რჩევის სხდომა დიდი მნიშვნელობა ჰქონია.

მა, ბატონო, თუ გინდათ, ნუ შეტყვით საყვედურს, რადგამ გგონიათ, რომ ისინი თუმც სხდომაზე არ დიან, მაგრამ მაგიერად შინ ან გარეთ ასრულებენ ქალაქის სხვა-და-სხვა მინდობილობას.

აბა, ახლა ამ მხრით შევხედოთ იმათ მოქმედებას და ჯერ-ჯერობით ერთად-ერთი მაგალითი მოვიყვანოთ ამის შესატყობლად.

ბევრი საქმეები ქალაქისა, როგორც ვიცი ნამდვილი წყაროებიდამ ამ ახალგაზდა ხმოსანებმა, ზოგი თავად იქის რეს და ზოგი თავიანთ ამხანაგებმა

თუ არა და, თვითონ თავს არ შეიწყუბებენ მინცა-და-მინცა.

აგერ ამდენი ხანია ებრძვის ამ სიძნელეს მისი ყოვლად უსამღვდელოება იმერეთის ეპისკოპოსი ბაბრიკი და ვერ დაუძლევიდა. ღღესაც მობრძანდა აქ და, ათის მცნებებს აღსნის შემდეგ, ეკკლესიის აშენებაზედაც უქადაგა ხალხს, მაგრამ, სამწუხაროდ, ახლაც უნაყოფოდ დარჩა ყოვლად სამღვდელოს ქადაგება.

სანამდის უნდა დარჩეს სოფელი მალაკი უეკლესიოდ? სანამდის არ უნდა ეღიაროს ამ სოფელს საოფელიო სკოლა? სანამდის უნდა აძლიოს მალაკის გლეხობამ თავიანთ წურბელებს თუპანზედ თავში ათი შაურის სარგებლად და არ ეღიაროს სასოფლო ბანკს! მანამდის, სანამ გლეხები ყველა ერთ სულოდით და თანხმობით არ მოკიდებენ თავიანთ საქმეებს ხელს, სანამ ყველა ერთად არ შეეცდებიან თავიანთ სისხლის მწოველებს! მაგრამ როდის იქნება ეს? მეორედ მოსვლამდის მოვესწრებით?

მადლაკელი.

დ. შვირილა, 29 ნოემბერს. არსად და არას დროს არ ეცხრობიან ისე უღმერთოდ და დაუზოგველად მუშა ხალხს, როგორც ამ ჩვენს შოთიბულისის რკინის გზის ზოგიერთი მოსამსახურე პირები. ბევრჯერ წაგვიკითხავს მრავალ გვარი უწყისობა და ბოროტ-მოქმედება ამ გზაში მოსამსახურე პირებისაგან. მრავალჯერ შეტანილა საჩივრებიც სადაც ჯერ არს, მაგრამ... (ჩვენ და საუბედუროდ ისეთ დროში ვართ, რომ ეს სიტყვა „მაგნამ“ ყველგან და ყოველთვის გზაზე გვიხვედება და გზებს გვიღობავს

აკისრეს, მაგრამ ღმერთო გამაკეთე. ჯერ არც ერთი საქმე არ შეუსრულებიათ, აგერ მეოთხე წელიწადი გადის და... სხვათა შორის მოგიყვან ერთს საქმეს ერთად-ერთს საქმეს, რომელიც „არსებითს პურს“ შეადგენს მთელი ქალაქის შემოსავლისას.— მს არის—ქალაქის უძრავი მამულების ხელ-ახლად გარდაფასება და ფასებითი გარდასახლის გასაწერად.

ქალაქის გამგეობამ ძველი დაფასება ქალაქის უძრავი მამულებისა, რომელიც მოქმედობს, მგონი, 1877 წლიდან, ხანგრძლივი პრაქტიკით ყოველის მხრით უფარვისად დაინახა და წარუდგინა ჩვენს, რომ მოეხდინა იმათი ხელ-ახლად საზოგადო დაფასება დაფასებითი გარდასახლის გასაწერად. მანონიერად იცნო ჩვენამ გამგეობის მოხსენება და 14-ს თებერვალს 1880 წ. აირჩია ხმონებელად მთელი დამფასებელი კამისია, თითოშა სამ-სამი კაცა. რომ დაფასება სინილისიანი, მიუღვამელი და სწრაფი ყოველიყო ამორჩევიანი ისე მოახდინეს, რომ ყოველ კამისიაში ორი მინცა განათლებული ახალ-გაზდა ხმონი ურთეს.—ქალაქის გამგეობა, რომ-

და ერთი დამტკიცებითი ვერა გვითქვამს, რომ „მაგნამ“ არ მივაკეროთ ზედ.) მინ არის მათი მიმხედველი, ვინ არის ყურადღების მიმქცევი? საწყალს გლეხს დაუტოვებია სახლი კარი, წერილი ცოლ-შვილი და წასული სამუშევრად შორს სადაც გზაში იმ აზრით, რომ პატარა „გრომები“ იმოფოს და ცოტა მინცა გამოუძღოს მშვიერი კუჭი თავის ცოლ-შვილს. მიდის საწყალი ამ მიზნით და ხშირად ისეთს უფროსებს უფარდება ხელ-ქვეშ, რომელნიც არამც თუ რაიმე სიკეთეს დააყრის—თავის სახევედრო, ოფლით ნაშოვნ „გრომების“ მიღებაზედაც ბევრს აწვალდებენ და სტანჯვენ. მს გრძელი წინასიტყვაობა წარმომთქმევინა ერთმა დღენდელმა ამ ჩვენს რკინის გზაზე თითქმის ჩვეულებრივმა შემთხვევამ. აი, ბატონებო, საქმე რაში არის.

დ. შვირილის რკინის გზის სტანციაში მოეყარათ თავი რამოდენიმე მუშებს და ერთი უმეღვლებელი ლაპარაკი და ყატყატი გაქონდათ. მრთქლის მატარებლის წასვლამდის არ მიუქცევიათ მათ სხვების ყურადღება და შემდეგ (გასაგებად მათი ყვირილის მიხეზვისა) ეკითხე ერთს მათგანს:— ძმობილო, რა ამბავია, ვგრე ძლიერ რას გაუჯავრებინართ, ვინ ხართ, ახლოზღები ხართ თუ შორეულები? ამ ჩემს კითხვაზე წარმოსდგა ერთი ახალგაზდა ბიჭი და მომიყვა დალაგებით ყველაფერს.

— ჩვენ, მენი კირიმე, შორეულები არ ვახლავართ—ქვემო იმერლები ვართ. აქ რკინის გზის ტელეგრაფის ბოძებს ვაობდით და მართულებს ვებამდით ბ. ახატელთან, რომელმაც სამტრედიით რიონის სტანციაშიდისინ, რაც გვერგებოდა ჩვენი ქარა დიდის ღიტივით და ტანჯვით მოგვცა. მაგ-

მელსაც დღე მუდამ თითქმის შეურაცხყოფას აყენებდა ჩიევა, რომ ის ვერაფერ ვერა სანაღვლებას ვერ პოულობს—ქალაქის საქმეების გაუმჯობესობისათვისა, ამ მამულების ხელ-ახლა გარდაფასების საქმის ამ გვარ გზაზე დაყენებით განარებული იყო, რადგან იმედი ჰქონდა—ახალგაზდობისაგან შემდგარი კამისია, სასწრაფით და სინილისიანად წაიყვანდა საქმეს, მოახდენდა დაფასებას რიგინად და ამით შემპატვებდა ქალაქის შემოსავალს ერთი-ორად თუ არა, ერთ ნახევრად მინცა.—მაგრამ... რა-ლა მაგრამ? წარმოიდგინეთ, მკითხველო, რომ 14-ს თებერვალს 1880 წ. აპორჩეულს კამისიებს, დღეს რომ 30-თი ნოემბერია 1882 წ., ჯერ თურმე ნახევრადაც არ შეუსრულებია ჩვენის მინდობილობა! და თუ როდისმე შესრულებას მოვესწართ, იმასაც ვცდები შეგატყობისო, თუ როგორ შეასრულეს მათ ეს წმიდა და არა დასაყვენებელი მინდობილობა.

როგორც მოგახსენეთ, კიდევ ბევრი ამ გვარი და სხვა გვარი მინდობილობაც იკისრეს ამათ, ქალაქის სასა-

რამ რიონიდან დაწყებული შვირილის სტანციაშიდისინ, რაც გვერგებოდა იმისი რაღაც ქალაღდები დაგვიწერა და გვითხრა შვირილაში დისტანციის უფროსი მოგვცემსო. მს მოგვცა და თვითონ მას-დღეს აქვე ვერ ვხედავთ, სად გვემალება. ჩვენ, რადგანაც ყველა ვერ ვიხელოთ შვირილაში, ერთი ჩვენი ამხანაგი გამოგზავნეთ და გვეგონა ის მოგვითხროს ფულებს ჩვენ-თქო, მაგრამ, ჩემდა საუბედუროდ, უფროსს არ მიუტია და უთქვამს: ძაბიტნარში დახვდითო ამა და ამ დღეს (დღე დაგინიშნა) და იქ ჩამოგიტანთ ფულებს ყველასაო. დანიშნულ დროს შევიკრიბენით ყველანი სტანციაზე; უცადეთ დღეს, უცადეთ ჩველ, უცადეთ ზებ და მაზეგ მაგრამ ჩვენი შემხედვარე ლეთის მეტი კაცი არ ყოფილა.

მსთქვითა სულ დაკარგვას წაეიდეთ ისევე შვირილაში, სადაც დაგვიბარეს თქო; ავდექით და მოვედით დღეს აქ. ბამოგვცხადეთ ბ. დისტანციის უფროსს და მან ვიღაც მებანიკი არისო ის გამოივლის ამალამის პოეზდითო და ის მოგვცემთ ფულებსაო. ამის ნახევარსაც ველირსეთ, მაგრამ ისე თქვენს მტერს ჩვენ იმან ცხვირი აგვიბზუა. სიტყვაც არ გვითხრა, ხაბრძანდა მატარებელში და წაბრძანდა თავისთვის. ჩვენ კი დაგეტოვებს ასე მშვიერ მწყურვალე ჩვენ სოფელს მოშორებულთ. მრთი სიტყვით ისე დაგვიბნიეს გზა და კვალი, რომ არც კი ვიცით ახლა ვის რა უნდა ვსთხოვოთ. ამ იქით-აქეთ მისვლა-მოსვლაში ეს ჩვენი ქირა კი მოგვინდება და მერმედ რაღა უნდა წაუღოთ საწყალს და გაჭირებულს ჩვენს ამდენი ხნის დატოვებულს ცოლ-შვილს, რომელნიც ალტაცებით გველოდებიან, ეგებ ამ საშობაოდ ერთი ახალი ჩითის კაბას

მსახუროდ, რომელზედაც შემდეგ ვილაპარაკებ, მაგრამ, აბა, თუ კაცნი არიან და უღვაში ასხამთ, ერთზე მიგვითითებენ ხელს და პირნათლად იტყვიან—შევასრულეთო! მერა, ღმერთმანი, მკითხველო, ვერ იტყვიან! და თუ თქვენს სწორედ სინილისზედაც ხელ-აღებულებს დაფუძნებთ!

ამ ხანად ეს იკმარეთ, მკითხველო, ჩვენი ყოველის მხრით დაჩაგრულის და გალატაკებული მუთისის ჩიევის ასავალ-დასავალზე და იმის „ერთს გვარს“ ხმონებზე.—მესამე წერილში მე გაგაცნობთ იმის „მეორე გვარს“ ხმონებთან და შემდეგ ქალაქის გამგეობასთანაც. — მსლოვე ვგრძნობ, რომ—როდესაც შეძლებისა და გვარად დაახლოვებით გაგაცნობთ ჩვენ ქალაქის მთელს თვით-სამმართველოსთან, იტყვიან—ეს ოთხი წელიწადია როგორც არის ცოდვა მალღით ზოგი გაუჩინალებითაო და ზოგი აწიცი უნდა გაჩინალონ, და შემდეგ კი რიგიც და სამართალიც მოითხოვს, რომ იმათ გამოეთხოვონ ქალაქის საქმეების ასე წაღმართად მმართველს და დაუთმონ თავიანთი ადგილები სხვა ახალ ძალებს—იმათ, რომელთაც მართლა და

მინც ვლირსონ. მს გახლოვდით ტონო, ჩვენი საქმე.

ბათავა ეს სიტყვები და მეც მოეშორდი; სრულდებოდაც არ გამკვირებია, რადგანაც ამ ნაირი მუშების წვალება „ხილად“ არ ვახლავსთ ამ რკინის გზის ამხანაგობაში.

დასამტკიცებლად ჩემის სიტყვებისა მომიყავს იმ მუშების რამოდენიმე გვარი და სახელი: ივანე ბეჭია, მერაბა მაშაკიძე, შირანა მაშაკიძე, ნესტორ, სპირიდონ და ილარიონ ძობროიძეები, სამსონ და ბასილ ჯვარშიევილები და სხვანი. შეველა ესენი ძვემო იმერეთის სხვა-და-სხვა სოფლებიდან არიან. რადემდისინ უნდა იტანჯებოდნენ საწყალი გლეხობა და საზოგადოდ მუშები ამ ნაირ უფროსების ხელში?! როდის იქნება ის ნეტარი დრო, რომ ამ ნაირ უსენიღისოდ და უღმერთოდ მომქცევე სამსახურის პირებს მოესპოთ არსებობა ამ ჩვენს შოთი-ბულისის რკინის გზის ამხანაგობაში?!

თ. კვალთუელი.

ტფილისის სამკურნალო.

ავადმყოფები მიიღებენ დიდის წვა საათიდან თორმეტ საათამდის.

მ. შ. შ. შ. შ. განაჯუკინი და ლისიცი—შინაგან ავადმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სიწურგული ავადმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ავადმყოფობისა; ბასუკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ავადმყოფობისა;

არა მართა ვარგებობით და ენის ტარტარით შესტკივთ ქალაქის მდგომარეობისათვის გული.

შეთანხმებით, მკითხველო, რომ ეგების მართლა დიდს დანაშაულობას შეადგენდეს ჩემთვის, რომ ჩვენი ჩიევის ახალგაზდობის მოქმედებაზე ასე აშკარად და გულლიად ელაპარაკობ და მემრე ბეჭდით,—რომ ამ გვარი აშკარა ლაპარაკია, ჩვენ მტერებს—და განსაკუთრებით, ჩვენში შემოღებული თვით-მმართველობის მტერებს უფრო გაახარებს, ვინემ ჩვენ გვარგებს რასმე და სხვ.—ეგების ეს ასეა, მაგრამ ჩემის აზრით, ჩემი უფრო დანაშაულობა იქნებოდა, რომ, ერთხელ არის მინცა, არ გამომაშკარებია ეს ამ გვარი მოვლენა:—დღე! მე მამებლრად მიწოდონ, მაგრამ მაგიერად, ფუი! იმ ახალგაზდას, რომელსაც საზოგადოების სამსახურისათვის თავისი მოვალეობა ისე ესმის, როგორც ჩვენი ჩიევის ახალგაზდობა!....

ქუთაისელი.

ბაბუკი და დანიელ-ბუკოვი — ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავადმყოფობისა.

ოთხშაბათს. ღისიციკი და მი- რიმინკი შინაგან ავადმყოფობისა; კელ- დიში — სიფილისტიკური და სირურგიუ- ლი ავადმყოფობისა; ბასუტოვი — ბე- ბიაობის ქალების და უმწიფელების ავად- მყოფობისა; ბაბუკი — ძარღვების სისუს- თე ავადმყოფობისა.

ხუთშაბათს. ღისიციკი — შინაგან ავადმყოფობისა; კელდიში — სიფილის- ტიკური და სირურგიული ავადმყოფობი- სისა; ბასუტოვი — ბებიაობის, ქალების და უმწიფელების ავადმყოფობისა; ბაბუკი — ძარღვების ავადმყოფობისა.

შაბათს. ღისიციკი — სირურ- გიული ავადმყოფობისა; ღისიციკი, მი- რიმინკი და დანიელ-ბუკოვი — შინაგან ავადმყოფობისა; კელდიში — სიფილის- ტიკური და სირურგიული ავადმყოფობი- სისა; ბასუტოვი — ბებიაობის, ქალების და უმწიფელების ავადმყოფობისა; ბაბუკი — ძარღვების სისუსტის ავადმყოფობისა.

შაბათს. ღისიციკი — შინაგან ავად- მყოფობისა; კელდიში — სიფილისტიკურ- ი და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბასუტოვი — ბებიაობის, ქალების და უმწი- ფელების ავადმყოფობისა; ბაბუკი — ძარღ- ვების სისუსტის ავადმყოფობისა.

ბანსხადებანი

ძალაძის სამასწავლავლო კამიტეტი.

იქვე, მსურველთ საქალებს შრომურ- სიონაურ სკოლაში შესვლისა. ჩაუწე- რონ 10 დეკემბრამდის სკოლის სად- გოში სომხის ბაზრის და კათალიკის ქ. ქ. კუთხეში, შიოყვის სახლებში, მუ- დამ დღე 10—12 საათ. დღისა, იქვე და ქალების გამგეობაში შეიძლება შეტყობა მიღების პირობებისა. (3—1)

ბ.ბ. მუხარათ ჩინა

ჩვენის ჭირის უძრავი და ვითარებთ მიაქციონ უურადღება ხანდროდობაზე ასოთ ბ. და ს.

მანია ბ. და ს. პავოვი, სავაჭრო სახლი მოსკოვში. (10—1)

ინგლისის

ვალაზია

Maison de confiance

შეღობილი ჩვენი ხაზი — 1 შ. 10 კ. მოსკოვის ხაზი — 1 შ. 40
— — — 1 — 20 — — — 1 — 60
— — — 1 — 40 — — — 1 — 80
— — — 1 — 60 — — — 2 — „
— — — 1 — 80 — — — 2 — 50
საუკეთესო — 2 — „ — — — 3 — „

იქვე ისეილება სხვა საქონელიც: თოფები, რევოლვერები, კრაოტები, ჭურჭელი, ჩაინები, გასაღებები, და- ნები, კოვებები, ტაშტები, კალმები, ქაღალდი, მოკოლადი, კაკო, კანფე- ტები, მურაბები, მაგენზია, უნაგირე- ბი, კლიონკა, წინდები — კაცის და ქალის, ხელ-სახოცები, მაკონტოშინ კალენკორი — სულ ყველაფერი 25,

დამ 53 პროცენტით უფრო იათად- ვიდრე სხვა რომელიმე მალაზიაში.

მინც ქალქს გარედამ 25 მანეთი- დამ 1,000 მანეთამდინ საქონელს გა- მოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ იხდის. (100—16)

3. შავპრდომის გაჯითის საბამ- ტოვი ტვილისში (ზოლოვინის პრო- სპექტზე ალექსანდროვის ბაღთან სა- კუთარს პავილიონში).

მიიღება ხელის მოწირა

1883 წლისა

შოველ გვარ ჟურნალებზე და გა- ზეთებზე ადგილობრივ, რუსულ და ამზღვარ ვარგებზე. (20—7)

ქარა-კითხვის საზოგადოების

გამოცემანი:

იგაგ-ანაგნი, გალექსიონი თ. რ. პრისთავისაგან, სურათებით გამოცემა მეორე, ფასი ექვსი შაური.

წითელი ფარანი, საყმაწვილო მოთხრობა, თარგ. ბ. ანდრონი- კაშვილისა, ფასი სამი შაური.

ხატაურა, საყმაწვილო მოთ- ხრობა, თარგ. ანასტასია თუმ- ნიშვილისა, ფასი ორი შაური.

ეს წიგნები ისეილება საზოგა- დოების კანცელარიაში და წიგ- ნების მალაზიაში. მინც ნაღდს ფულზედ ერთბაშად იყიდის 15 ეგზემპლიარს რომელსამე წიგნი- სსა, დაეთობა 20% ანუ მა- ნეთზედ ერთი აბაზი და მიეცემა: იგაგ-არაკი წიგნი 24 კაპ., წითე- ლი ფარანი 12 კაპ. და ხატაუ- რი 8 კ. (10—8)

ქართულ ძალუბისაგან ნათარბმნი მოთხრობანი

წიგნი მეორე.

ისეილება ტვილისში: შავერდოე- თან, ჩარკიანთან და ბრიკუროვის წიგნის მალაზიაში (ბაღის პირ- და- პირ).

ჭუთანში: შილაძის და ნიკოლა- ძის მალაზიაში.

ბორში: მ. ძერესელიძესთან.

ამიში — ბაზია

ნ. დ. გავრონსკი

გადავიდა ახალს სახლს. ზუბალოვისა მრეწვის მოედ. და სასახლის ქუჩის კუთხეში. შესავალი მრეწვის მოედ- ნით.

იღებს ავად-მყოფებს განსაკუთრე- ბით დედასთა და ბავშვების სატ- კიერებით მულამ დღე, უქმეებს გარდა, დილის 9 საათ. 11-მდის. (10—2)

დაიბეჭდა და ისეილება ბრ. ჩარ- კიანის ქართული წიგნის მალაზია- ში **გაგულის**

საერთო მფლობელობაზე

თხზულება

ანტონ შურცელაძისა

გამოცემული

შაქარ შიტიანძისაგან.

ფასი თითო წიგნისა ერთი აბაზი

დაიბეჭდა და ისეილება ბრ. ჩარკიან- ის ქართული წიგნის მალაზიაში

სასსოპარი

ბატონიშვილის ალექსანდრეს- მას ირბაკის გარდაცვალებაზე.

შეკრებილი და გამოცემული

ზ. ჭიჭინაძისაგან

ფასი ხუთი შაური.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი სომ- ხური წიგნი

მწვემის სტერი

ლემავი, სიმღერები და ზღაპრები

ცნობის-მოყვარე ყრმათათვის

სკოლაში და შინ საკითხავად

აღაიანისა

გამოცემა ვ. მ. შავერდოვის გასე- თის საგენტოსა.

ფასი ერთი აბაზი

დაიბეჭდა და ისეილება ბრ. ჩარკ- ეიანის ქართული წიგნის მალაზიაში:

თამარ დედოფალი

შედგენილი

ბ. ბ. შვილისაგან

გამოცემა

ზაქ. ჭიჭინაძისაგან

ფასი ერთი აბაზი.

ინგლისის მალაზიაში

თმის აპოპოვა-

ნიოპაპასტერი

ამაგრებს თმის და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუ- მისა 2 მან., გაგზავნით 2 მა- ნეთი და 28 კაპ. (100—15)

აქვე ისეილება ქინის ზომადა თმების გასამაგრებლად. ფასი 1 მან. სწორტეპი თვის ტკივილის მოსაშობლად, ტუალეტის სა- ზონი, დუხები და სხვ.

ყორხეაზის ქარვასლისაგან

უცნაუდებთ ზატყვემულ საზოგადოებას, რომ ყორხეაზის ქარვასლაში, რომელიც დღეს ჩვენს საკუთრებას შეადგენს, გამართულია სხვა ქალაქებიდამ მოსულ ვაჭრებისათვის ცაღვე ნომრები და სადგომი ოთახები, რომელსაც ასეა უფრო იათ ფასად ვაჭრებზე, ვიდრე ადრე იყო. ძველი ფასები იყო: ღამის გასათევი — 10 კაპ. ახლა 5 კაპ. გაგზავნით; ცაღის შესაგრაფი მუშის ქირა ადრე იყო ხუთი შაური, ახლა აბაზია და სხვ.

საჭირად ვაჭრებთ გაგზავრთხილათ განსაკუთრებით ქუთაისის გუბერნიის ჩვენი მუშტრები, რომ მოკრიდონ ადრინდელ ჩვენს დათხრებულ აჩენდატრას, რომელიც თითქმის ძალით იტყუილებს მუშტარს თავის ქარვასლაში: შუაღამის ზო- ეზდის მოსვლის დროს მუშტარს აუწყებს სიონის წინ, ზოგნიდამ მოძავად ფე- ტონებს აჩერებენ და ახანად მალა-უნებურად მიჭყვთ მუშტარი სხვა ქარვასლაში. ზოგნი ამათგანი ვი მეორე დღეს ისევე ჩვენს ქარვასლაში გადმოვიდნ.

ჩვენვე ვკისრულდებთ კომისიონრების მოადგილობას. ჩვენს ქარვასლაში შეკ- რულს თითო ცაღვე ვიდრე 20 კაპ. ყოველს სარვას ჩვენ ვკისრულდებთ, ე. ი. დროვისა, მარვისა, მუშისა და სხვ. თუ რამე საკლუდეკანება აღმოჩნდება, ზა- სუსის-შეკებული ჩვენ ვიჭებთ.

ამასთანავე ვაჭრებთ, რომ შექმდეში ჩვენ გვსურს გაგამშენიერათ და შეკ- კეთათ ჩვენი ქარვასლა, ასე რომ მუშტარს ყოველი შეღავათი და საშუალება მიე- ცეთ თვის საქმის კარვად და საჩქაროთ წარმოებისათვის.

მმანი იავორ და ონანა ზარუნ **სარქისოვები.** (10—10)